

Barnsäkerhet i bil 2022

– en årlig rapport om svenska föräldrars kunskap
och förhållningssätt till barnsäkerhet i bil

VOLVIA

OM RAPPORTEN

Inledning

Välkommen till årets Barnsäkerhet i bil-rapport som för 12e året i rad ger en ingående bild av barns säkerhetsmässiga förutsättningar i bilen.

Med den här rapporten vill vi ge en nulägesbild av barns säkerhet i bilen. Målet är att med fakta och insikter bidra till att ta oss framåt i arbetet för alla barns rätt att färdas säkert i trafiken. Rapporten produceras på både svenska och engelska och citeras i olika forsknings-sammanhang över hela världen, senast på Protection of Children in Cars i München 2021.

Sverige är ett föregångsland gällande säkerhet i bil. För vuxna är säkerhetsbältet i kombination med airbag avgörande för att minska risken för allvarliga skador eller dödsfall. Men barnen då, åker de lika säkert som vuxna? I många fall ja – framförallt om vi tittar på de riktigt små barnen.

Dock visar årets rapport även att det finns en hel del utmaningar och förbättringsområden, framförallt för barn i åldern 3 år och äldre. Många av utmaningarna handlar om de vuxnas kunskap.

För att barn ska åka säkert krävs extra barnskydd som är utvecklade för barnkroppens förutsättningar. Till exempel minskar risken för att skadas svårt eller dö med upp till fem gånger om barnet sitter bakåtvänt till 4-5 års ålder. Det är också viktigt att äldre barn som åker framåtvänt använder ett

barnskydd ända upp till 10-12 års ålder, för att minska risken för allvarliga skador på huvud, nacke eller inre organ i magen.

Nyckeln till att barn får det skydd och de anpassningar som de behöver för att färdas säkert i trafiken är föräldrarnas kunskapsnivå. Det finns dessvärre en problematik i att det finns dels lagar, som fokuserar på längd, och dels rekommendationer, som fokuserar på ålder. Det finns också tester av bilbarnstolar, som utgår ifrån vikt. Det medför att föräldrar kan ha svårt att förstå vad som är bäst och varför. Detta, bland annat, resulterar i missförstånd och förvirring. Genom våra kontinuerliga undersökningar kan vi se att kunskapsbristen är konstant över åren – vilket visar på ett fortsatt behov av tydlig och konsekvent information riktad till föräldrar.

Volvia har arbetat med olika trafiksäkerhetsfrågor i ca 60 år, och med barns säkerhet specifikt sedan 2009 då vi såg ett behov att tydligare lyfta upp att barn har lika stor rätt som vuxna att färdas säkert i trafiken. De nuvarande svenska rekommendationerna gällande ålder har fått spridning över hela världen och bygger på många års forskning av olika svenska aktörer, inte minst från Volvo och från vår egen Trafikforskningsledare Irene Isaksson Hellman.

OM RAPPORTEN

Hur gjordes undersökningen?

Varje år intervjuar Volvia över 1000 män och kvinnor som har barn i åldern 0-11 år. I undersökningen får de svara på frågor som berör vanor, beteende och kunskap i relation till barnsäkerhet i bil. Studien är unik i fråga om djup och innehåll.

Årets undersökning genomfördes under vecka 6-8 2022 bland personer i åldern 20-65 år som har barn i åldern 0-10 år och 11 månader samt tillgång till bil som de kör regelbundet. Föräldrarna angav barnets födelsedatum. Intervjun genomfördes online med 1007 personer i Norstats representativa webbpanel och intervjutiden var i snitt 7 minuter. En intervjuperson kan ha flera barn som den svarat för, och i dessa fall har svaret registrerats per barn. Totalt antal barn i undersökningen var 1676 stycken.

I rapporten refererar vi till barn i olika åldrar:

- Till åtta år = barnet har inte fyllt 8 år
- 1-4 år = Från 1 år till 3 år och 11 månader.

Presenterade siffror är avrundade till närmaste heltal. Det kan göra att en summa som logiskt sett ska blir 100 % någon gång kan bli 99 % eller 101 %.

I rapporten används ordet "barnskydd" för att referera till de olika typer av extra skydd som finns, det vill säga babyskydd, bakåtvänd bilbarnstol, bilbarnstol som kan användas både bakåt- och framåtvänt, bilbarnstol med balk, bältesstol samt bälteskudde.

Sammanfattande resultat

I Sverige är vi generellt duktiga på att använda bilbarnstolar till våra barn när de åker bil. Undersökningen visar att svenska föräldrar är säkerhetsmedvetna och tycker att det är viktigt att barnen sitter säkert. 97 % av barnen upp till 8 år sitter med någon form av barnskydd. Det är också mycket glädjande att se att många föräldrar låter sina barn sitta bakåtvända tills de är ca 4 år. Hela 99 % av barnen 0-1 år och 11 månader samt 79 % av barnen 2-3 år och 11 månader sitter i bakåtvända bilbarnstolar eller babyskydd.

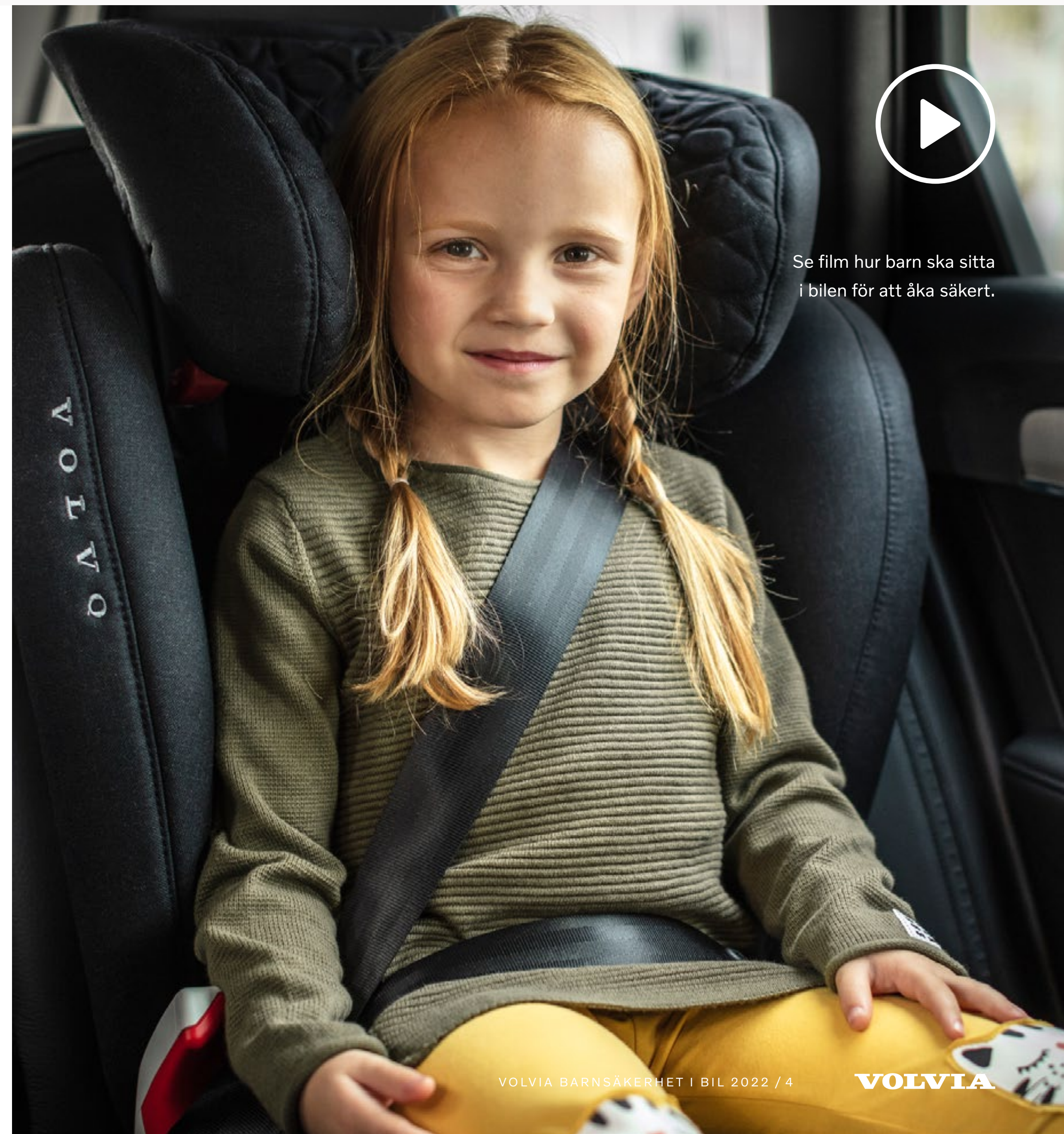
Men vi ser också att andelen barn som sitter framåtvända innan de fyllt fyra inte minskar, utan ligger stadigt runt 20 %, år efter år. Just fyraårsåldern verkar vara en vändpunkt, undersökningen visar att hela 77 % av fyraåringarna åker framåtvänt. Det innebär att det fortfarande är ett stort antal barn som riskerar allvarliga skador i onödan. Åldersmässigt är det i tidigaste laget då många barn i fyraårsåldern är kroppsligt för små för att sitta säkert i en framåtvänd stol. Positivt är dock att fler fyraåringar än 2021 använder bältesstol istället för bälteskudde.

Det är också alarmerande att det finns 7-åringar som sitter helt utan barnskydd och att 26 % av gruppen 8-10 år och

11 månader aldrig använder bilkudde eller bältesstol. Barn i den här åldern är oftast inte kroppsligt tillräckligt utvecklade för att sitta med enbart säkerhetsbälte. Okunskapen bland föräldrarna är i det här fallet stor. Hela 60 % vet inte, eller svarar fel på, frågan om vid vilken ålder ett barn kan sluta använda barnskydd.

Resultatet visar också på en seglivad myt om säkerhetsbältet. En överväldigande majoritet, hela 85 %, av svenska föräldrar tror att det är farligt för barnet om bilens säkerhetsbälte ligger mot halsen vid en krock eller kraftig inbromsning. Så är inte fallet, även om det kan vara obekvämt. Detta är en vanlig myt som också följer med barnet upp i vuxen ålder.

Vi ser också en intressant skillnad mellan könen, både vad gäller kunskap och oro över barnens säkerhet generellt i trafikmiljön. Män oroar sig generellt sett mindre över barnens säkerhet när de rör sig i trafiken. Det är till viss del positivt eftersom det är viktigt att tillräckligt gamla barn får vara ute på egen hand i trafikmiljön för att cykla eller gå. Dock kan män mindre än kvinnor om barnsäkerhet i bilen, åtminstone i vissa frågor som till exempel när man är gammal nog att åka utan barnskydd.

Se film hur barn ska sitta i bilen för att åka säkert.

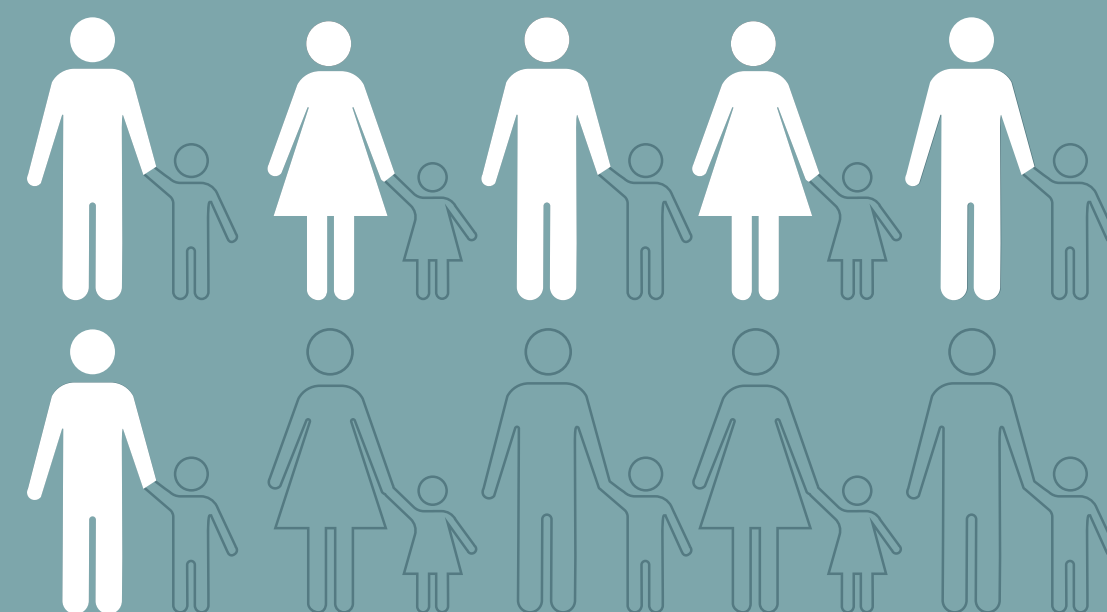

1 av 5 sitter framåtvända
innan de fyllt 4 år

Vid 4 års ålder sitter
hela 77% av barnen
framåtvända

Rapporten i korthet

6 av 10

vet inte vilken ålder ett barn bör
ha för att åka utan barnskydd

50%

Endast 50% av barnen 8-11 år använder barnskydd

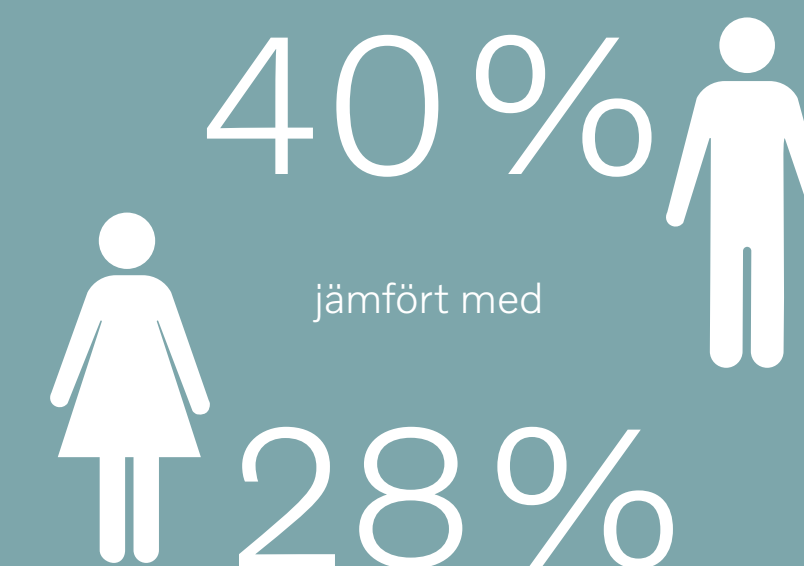
85%

av föräldrarna tror felaktigt att det är farligt
om bältet ligger mot barnets hals

79%

låter barnen åka bakåtvänt tills de fyller 4 år

Fler män än kvinnor vet inte till vilken ålder
ett barn bör sitta på barnskydd,

97%

av föräldrarna med barn upp till 8 år använder
alltid någon form av barnskydd till sina barn

1. Barnskydd

Lagar och rekommendationer

LAGAR:

- Alla barn som är kortare än 135 cm ska använda en särskild skyddsanordning (babyskydd, bilbarnstol eller bältesstol/kudde). I den här rapporten kallar vi dem för "barnskydd".
- Barn i bakåtvända skyddssystem får endast sitta på en plats utrustad med en passagerarkrockkudde om krockkudden har satts ur funktion.

REKOMMENDATIONER:

- Den nationella rekommendationen i Sverige: Barn ska sitta bakåtvänt till minst 4 års ålder, gärna längre. Denna rekommendation är från 2017. Vi, många andra försäkringsbolag och forskare rekommenderar bakåtvänt till 5 års ålder.
- Forskare rekommenderar att barn ska vara minst 140 cm + 10 - 12 år för att åka helt utan barnskydd.

Barns kroppar och skelett är inte fullt utvecklade att klara en kraftig inbromsning eller krock på samma sätt som en vuxen. Därför behöver ett barn sitta på ett barnskydd i bilen. För att barnet ska åka så säkert som möjligt är det viktigt att använda rätt skydd anpassat efter barnets ålder, längd och vikt. Vi refererar till följande barnskydd i undersökningen:

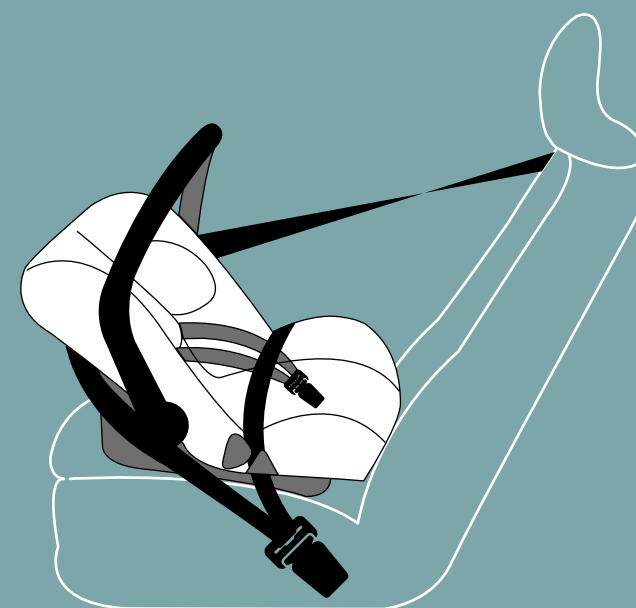
Bakåtvända skydd

- Babyskydd
- Bakåtvänd bilbarnstol

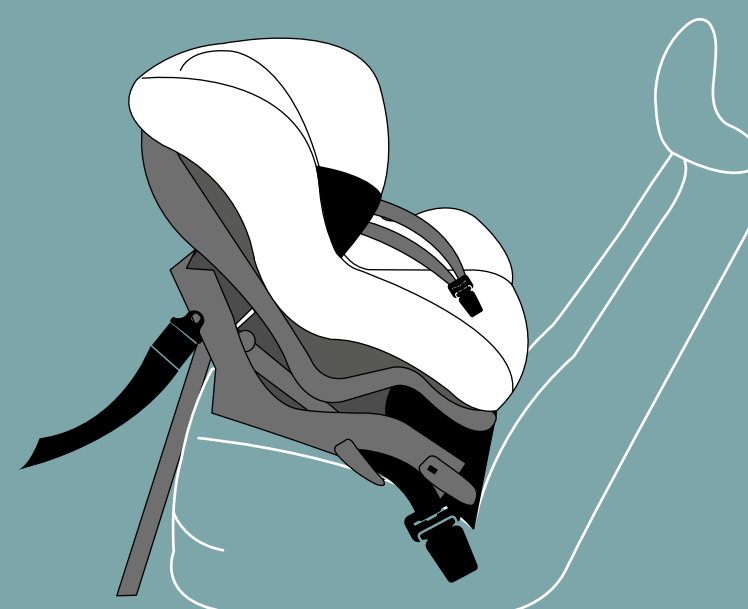
Framåtvända skydd

- Framåtvänd bältesstol med bilens bälte
- Bälteskudde
- Framåtvänd bilbarnstol med 5-punkts internbälte
- Framåtvänd bilbarnstol med balk (ej rekommenderad i Sverige)

Bakåtvända skydd

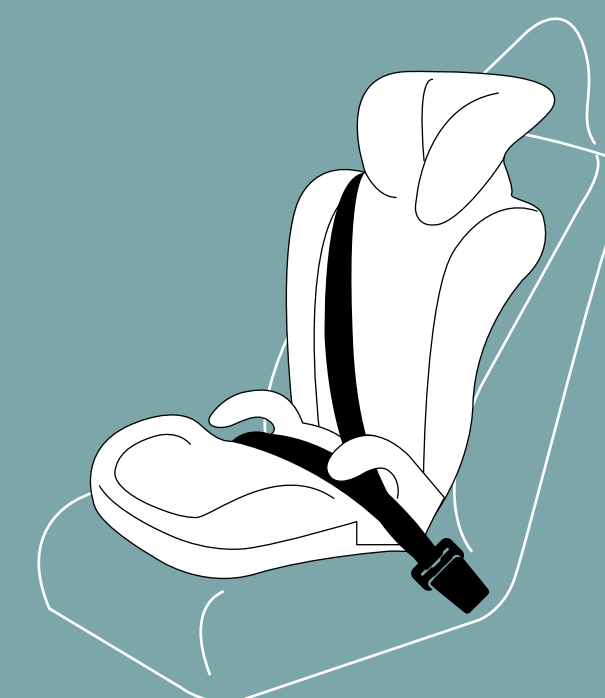

Babyskydd

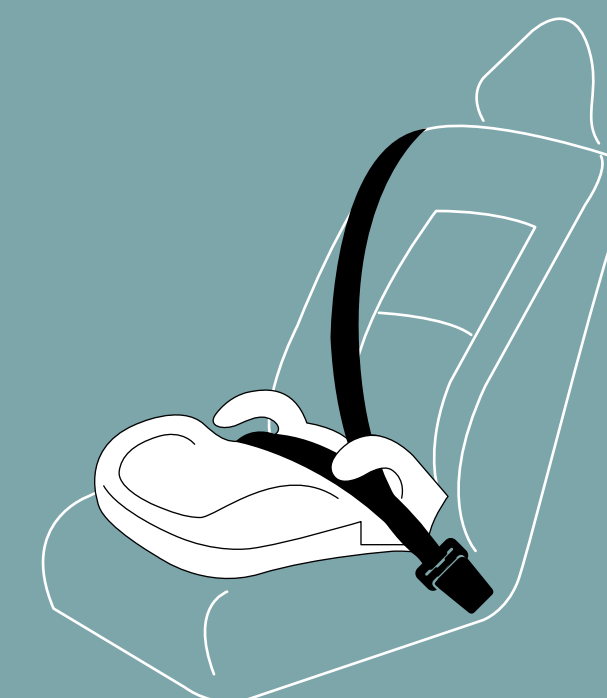

Bakåtvänd bilbarnstol

Framåtvända skydd

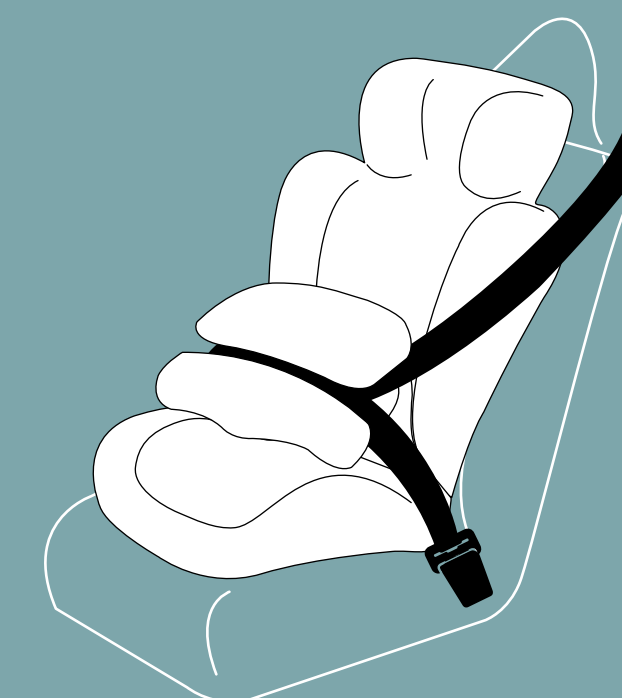
Framåtvänd bältesstol med bilens bälte

Bälteskudde

Framåtvänd bilbarnstol med 5-punkts internbälte

Framåtvänd bilbarnstol med balk (ej rekommenderad i Sverige)

1. BARNSKYDD

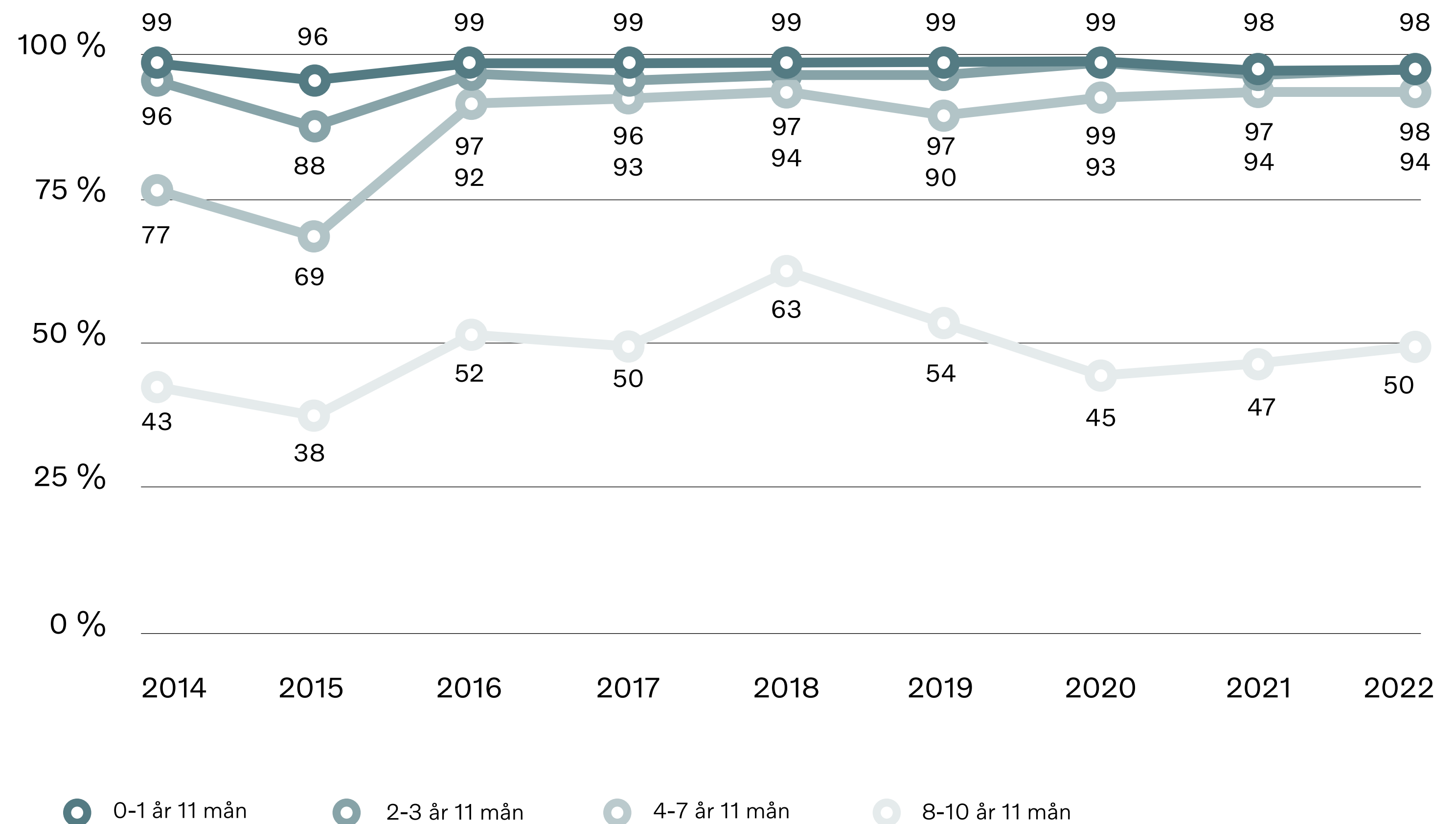
1.1 Användning av barnskydd kopplat till ålder

Sverige har alltid legat i framkant gällande barnsäkerhet i bil, sett ur ett internationellt perspektiv. Resultatet av årets undersökning visar fortsatt relativt hög kunskap hos föräldrar, och visar också att de allra flesta barn sitter med någon form av barnskydd i bilen. Barn upp till åtta år åker i mycket hög utsträckning med ett extra skydd i bilen, hela 97 % av föräldrarna svarar att de alltid använder någon form av skydd till sina barn. Den höga siffran har glädjande nog varit stabil sedan 2016 då vi kunde se en rejäl ökning för barn i åldern 4 - 8 år. 2016 använde 92 % i denna åldersgrupp alltid skydd jämfört med 69 % året innan. I årets undersökning ligger användandet på 94 %.

Däremot visar resultatet i den äldre åldersgruppen, 8-11 år, inte på samma stabilitet gällande förekomsten av skydd. Fram till 2018 kunde vi se en uppgång, då var användandet på topp med 63 % som *alltid* använder bältesstol eller -kudde. Efter det vände trenden och 2020 hade det gått ner till 45 %. Sedan dess har det åter vänt uppåt och i år ligger användandet av skydd på 50 %. Det är naturligtvis problematiskt att inte fler än hälften alltid använder bältesstol eller -kudde. Andelen som alltid använder barnskydd i denna åldersgrupp skulle behöva öka.

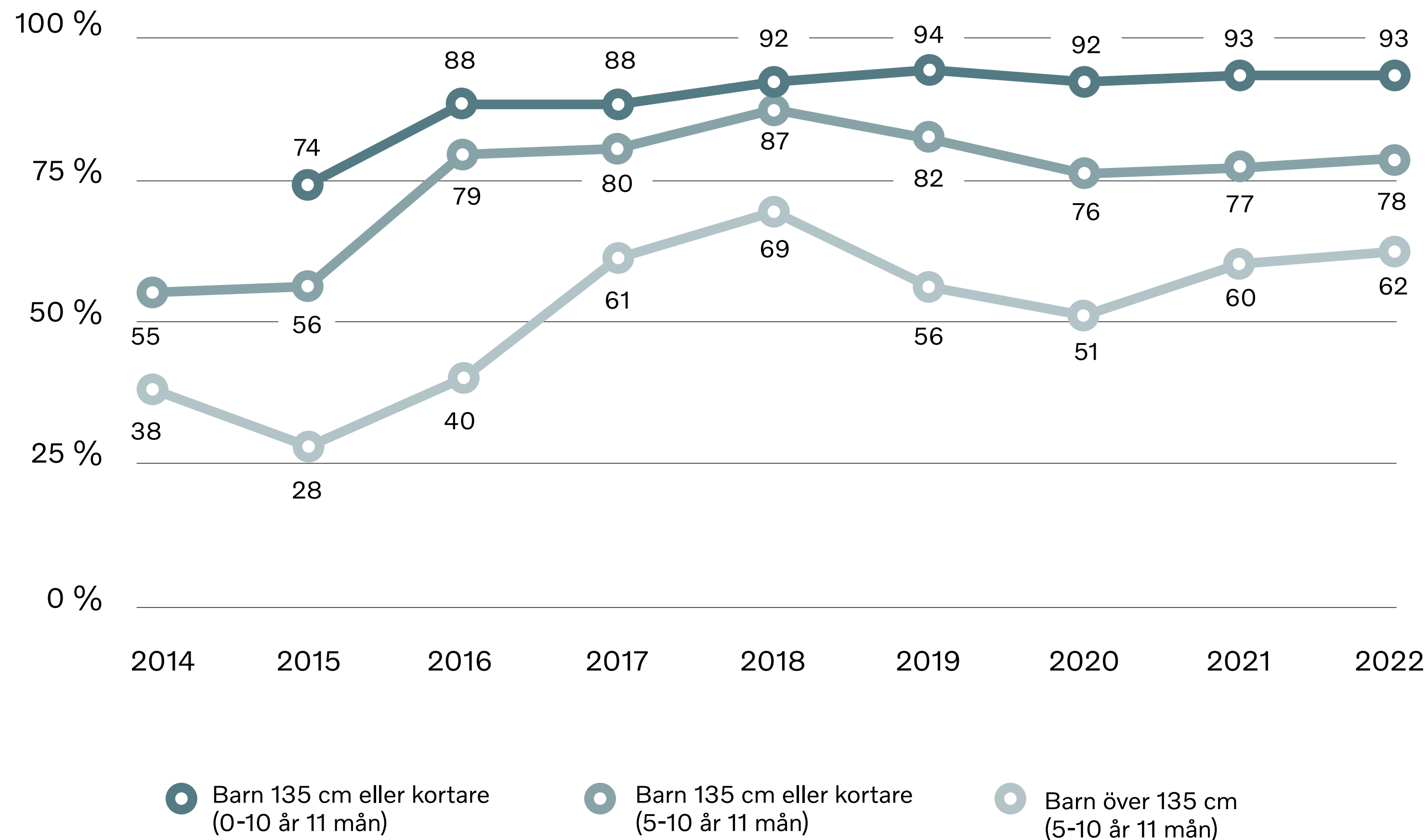
Användning av babyskydd, bilbarnstol, bältesstol/-kudde

Andelen i % som alltid använder barnskydd år 2014-2022 uppdelat per åldersgrupp

Användning av babyskydd, bilbarnstol, bältesstol/-kudde

Andelen i % som alltid använder barnskydd 2014-2022 uppdelat på ålder och längd

1. BARNSKYDD

1.2 Användning av barnskydd kopplat till längd

Utöver ålder har användningen av barnskydd även undersökts i förhållande till barnets längd. Resultatet från undersökningen visar att andelen som alltid sitter med skydd är betydligt högre bland barn som är 135 cm eller kortare, än bland de som är längre. Detta kan förklaras av att lagen säger att barn under 135 cm måste sitta på ett skydd.

Av de föräldrar som har barn som är längre än 135 cm och inom åldersspannet 5 - 11 år svarar dock nästan en fjärdedel att de ibland eller aldrig använder skydd. Det är emellertid glädjande att se att andelen barn över 135 cm som alltid sitter med barnskydd har ökat markant sedan mätningen 2020. Det är möjligt att anledningen till denna ökning beror på att många föräldrar tror att den lagliga gränsen för att sitta utan barnskydd är 140 cm, bland annat tack vare av att många forskare förespråkar denna gräns.

i

Enligt lag ska alla barn som är kortare än 135 cm använda en särskild skyddsanordning (babyskydd, bilbarnstol eller bältesstol/kudde).

Forskare rekommenderar dock att barn ska vara minst 140 cm och 10 - 12 år för att kunna åka helt utan extra skydd. Det beror på att barns skelett inte är tillräckligt utvecklat förrän i förpuberteten och dessutom hamnar bältet lätt fel om barnet är kort.

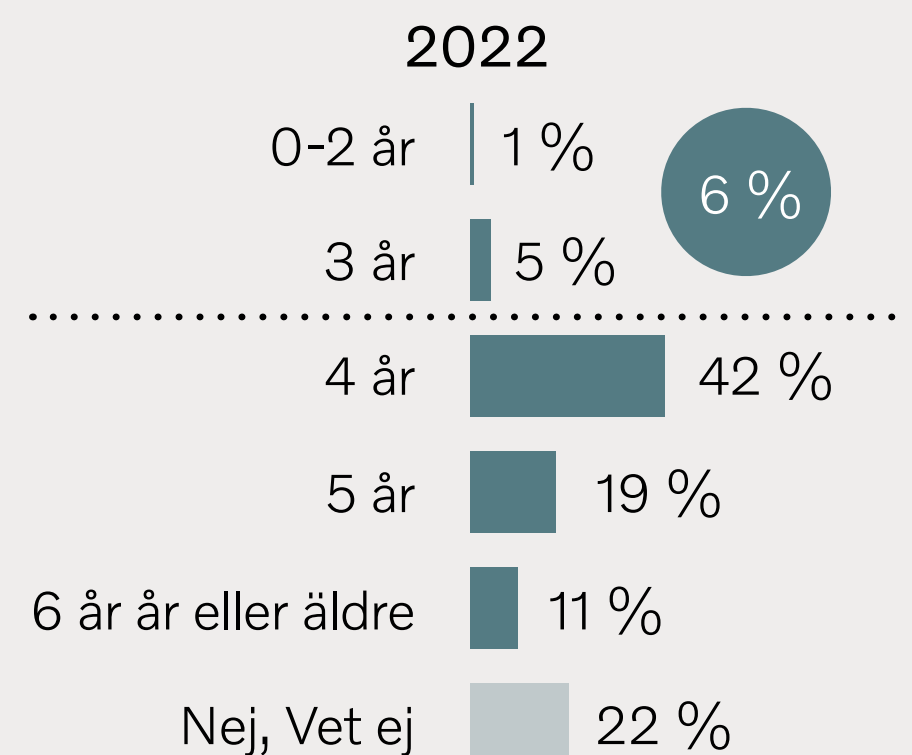
1. BARNSKYDD

1.3 Föräldrarnas kunskap om lagar och rekommendationer

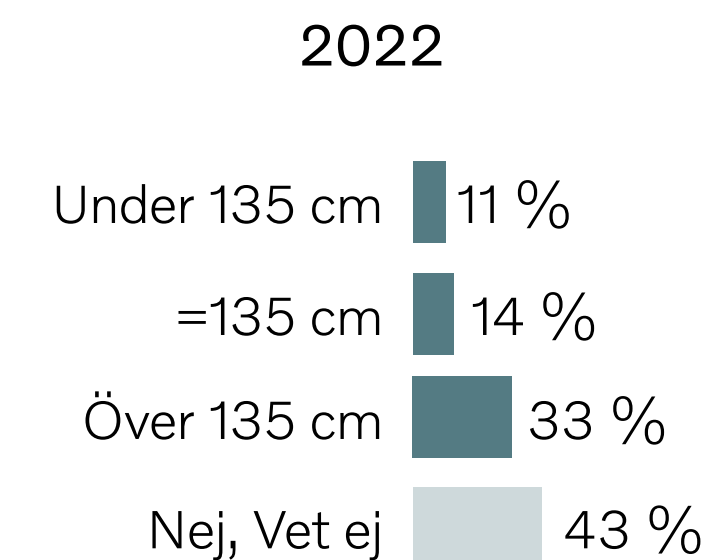
Trots att Sverige ligger i framkant gällande barnsäkerhet i bil internationellt sett är det uppenbart att det finns brister i kunskapen även hos svenska föräldrar.

Det är positivt nog endast 6 % av föräldrarna som tror att det är korrekt att vända ett barn framåt innan 4 års ålder. Den nationella rekommendationen i Sverige säger att barn bör sitta bakåtvänt till minst 4 år. Men värre är att nästan en fjärdedel svarar att de inte vet. Här ser vi en risk i att okunskap hos många föräldrar på sikt kan leda till en tillbakagång mot att vända för små barn framåt för tidigt. Dessutom är andelen män som inte vet dubbelt så stor som andelen kvinnor, 30 % jämfört med 14 %.

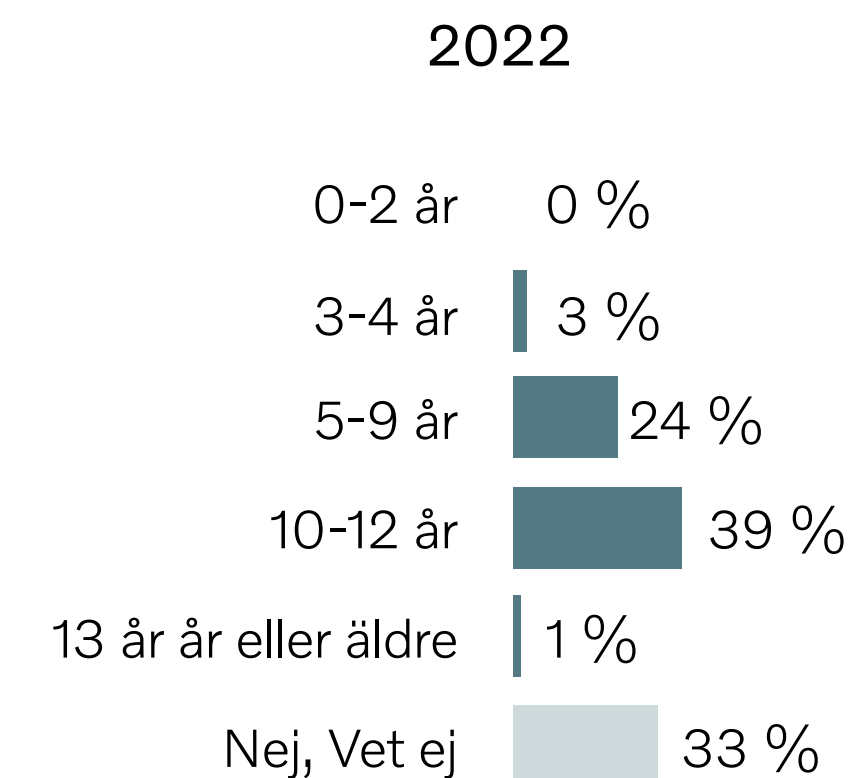
Vet du vilken ålder ett barn bör ha för att sitta framåtvänt i bil?

Vet du vid vilken längd ett barn får åka utan bältesstol eller bälteskudde?

Vet du hur länge barn bör åka med bältesstol eller bälteskudde?

1. BARNSKYDD

1.4 Föräldrarnas upplevda kunskapsnivå om barnsäkerhet i bil

Respondenterna fick skatta sin egen generella kunskapsnivå om barnsäkerhet i bil. Resultatet visar att 81 % av de tillfrågade föräldrarna anser sig kunna tillräckligt om ämnet vilket är den högsta siffran sedan frågan ställdes för första gången 2018, då den låg på 76 %.

Bland de tillfrågade har vi tidigare år kunnat se att männen i högre grad upplevt att de kunnat tillräckligt i större utsträckning än kvinnorna. De som haft fler än ett barn i undersökningen har också upplevt att de i högre utsträckning kunnat tillräckligt jämfört med de som bara har ett barn i undersökningen. I årets undersökning kan vi dock inte se några skillnader varken könen emellan eller beroende på antalet barn.

Den upplevda kunskapsnivån är på jämförbar nivå i storstad och på landsbygd. Det skiljer sig dock storstäderna emellan. Göteborg har högst andel som säger sig ha tillräckliga kunskaper (82 %). I Stockholm är andelen 79 % och i Malmö 75 %.

2. BAKÅTVÄNT

2.1 Positiv utveckling av användning av bakåtvänd bilbarnstol – men skillnad mellan stad och landsbygd

Sverige är ett föregångsland när det kommer till att låta små barn åka bakåtvänt. Den svenska nationella rekommendationen att barn ska sitta bakåtvänt till minst 4 års ålder märks också i jämförelser av olycksstatistik med de länder där de flesta små barn sitter framåtvända tidigare. Enligt European Road Safety Observatory har vi även en lägre dödlighet i denna åldersgrupp jämfört med många andra europeiska länder.

Glädjande nog fortsätter svenska föräldrar att vara föredömen – en generell positiv utveckling över åren för bakåtvänt åkande kan konstateras. Användningen av bakåtvänd bilbarnstol är stabilt hög sedan 2018 års mätning bland barn i de båda yngre åldersgrupperna. Av barnen i åldersgruppen 2-4 år sitter 79%

bakåtvända. Bland de allra yngsta barnen, de upp till två år, sitter idag hela 99 % av barnen bakåtvända. Endast 6 % av femåringarna och inga av sexåringarna sitter i bakåtvända stolar.

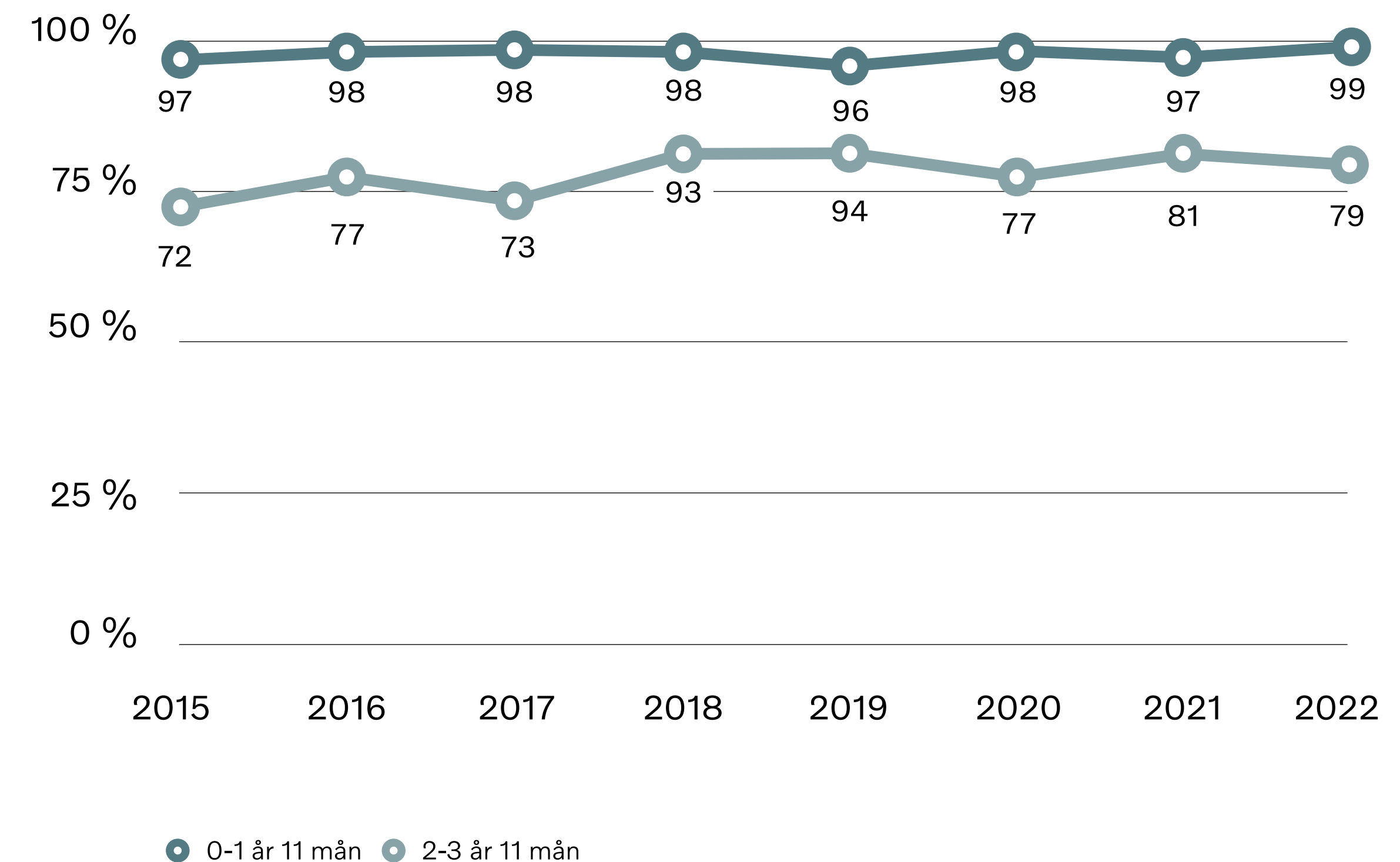
Men även om utvecklingen är positiv visar undersökningens resultat att 1 av 5 i åldern 2 - 4 år alltid eller ibland åker framåtvänt. Det innebär att det är alltför många barn som utsätts för onödig risk genom att vändas framåt för tidigt. Anledningarna till att vända barnet framåt för tidigt har i Volvias tidigare undersökningar visat sig bero på att man tror att stolen är urvuxen, att det är smidigare med framåtvänt eller att barnet är åksjukt.

åker bakåtvända. Vid en kraftig inbromsning eller krock kastas huvudet framåt på ett barn som sitter framåtvänd med enorm kraft. Det enda som håller tillbaka huvudet är nacken. Ett yngre barns utvecklade nackkotor gör att nacken inte klarar denna belastning. På en 3-åring utgör huvudet 18 % av barnets totala vikt jämfört med 6 % på en vuxen.

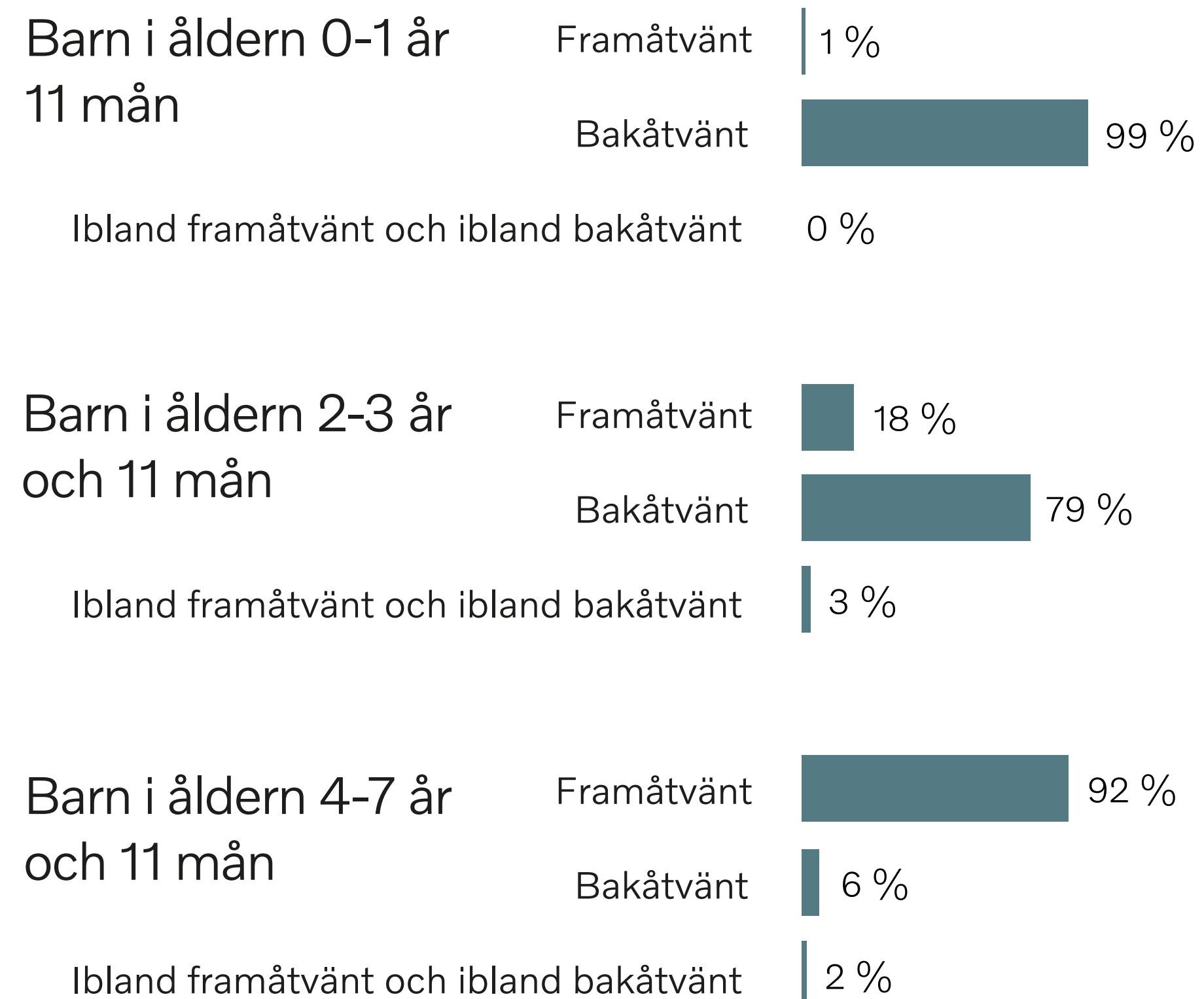
I en bakåtvänd bilbarnstol bromsas huvudet upp tillsammans med resten av kroppen, och belastningen på barnets skalle, nacke och rygg blir mindre och jämnare.

Små barn som åker i framåtvända stolar löper upp till 5 gånger högre risk att drabbas eller skadas svårt jämfört med barn som

Andelen i % som sitter bakåtvänt mellan år 2015-2022
uppdelat per åldersgrupp

Hur sitter barnet i bilen?

I studien kan vi urskilja vissa regionala skillnader. Vi ser till exempel att andelen barn 0 - 4 år som alltid eller ibland sitter framåtvända är högst i städer med 5 000 - 50 000 invånare (15 %), därefter kommer storstäderna (12 %). Detta är att jämföra med andra större städer samt landsbygden, där andelen är 10 %.

Den stora förändringen kommer när barnet fyller 4 år, då hela 77 % vänds framåt. Det vanligaste skälet till att man vänder barnen framåt tidigt anges i tidigare undersökningar vara att barnet har vuxit ur stolen.

Detta är ofta dock kopplat till föräldrarnas uppfattning att det är obekvämt – eller felaktigt att det skulle vara farligt – för barn att sitta med böjda ben.

i

Den nationella rekommendationen i Sverige säger att små barn åker säkrast i bakåtvända babyskydd eller bakåtvända bilbarnstolar. Barn ska sitta bakåtvänt till minst 4 års ålder, gärna längre.

Se film hur Elly, 4 år, ska sitta i bilen för att åka säkert.

2. BAKÅTVÄNT

2.2 Föräldrarnas kunskap om att åka bakåtvänt

Det är mycket positivt att 72 % av respondenterna uppger att barnet bör åka bakåtvänt tills det är 4 år eller äldre, vilket är i enlighet med de nationella rekommendationerna. Men faktum är att hela 22 % uppger att de inte vet hur länge ett barn bör åka bakåtvänt och 6 % av de tillfrågade föräldrarna svarar en för låg ålder.

”Studier visar att små barn som åker framåtvänt löper 5 gånger så stor risk att skadas svårt jämfört med barn som åker bakåtvänt i en eventuell trafikolycka. Därför går det inte att nog understryka hur viktigt det är att barn får fortsätta åka bakåtvänt så länge det går. Forskningen talar sitt tydliga språk, det räddar verkligen liv.”

IRENE ISAKSSON HELLMAN, TRAFIKSÄKERHETSFORSKARE PÅ IF OCH VOLVIA

3. FRAMÅTVÄNT

3. Användning av framåtvända barnskydd

Vanligast är att barnet vänds framåt när det blir 4 år (77%), vilket fortfarande är på gränsen till för tidigt enligt många forskare. De flesta barn har inte växt ur sina bakåtvända stolar vid den här åldern utan skulle med fördel kunna sitta bakåtvänt längre. Barns utvecklingskurva, längd och kroppsbyggnad är högst individuell vilket innebär att många fyraåringar inte uppnått den längd som krävs för att åka framåtvänt säkert. Även om framåtvända stolar är godkända från en viss vikt eller längd så bör man alltid säkerställa att barnet kan sitta korrekt i en framåtvänd stol innan man börjar använda en sådan. Annars finns risk för så kallad "underglidning," vilket innebär att barnet glider ur stolen underifrån.

Vid 5 års ålder sitter de flesta barn (92 %) framåtvända vilket går i linje med de nationella rekommendationer som finns angående placering av små barn i bilen.

Det är glädjande att se att andelen som använder extra barnskydd fortsätter att öka, i åldern 4 - 8 år sitter i stort sett alla alltid eller oftast i en stol eller på en kudde. Men i den äldsta åldersgruppen, dvs 8 - 11 år, har andelen minskat drastiskt sedan 2018 och där anger hela 27 % att deras barn oftast sitter utan extra skydd.

Att så många sitter utan barnskydd är oroande då de flesta barn inte är kroppsligt tillräckligt utvecklade för detta.

"Vi ser i vår skadeforskning att i de fall ett barn råkat ut för en allvarigare skada har barnet också suttit felaktigt, antingen varit för liten för sitt skydd alternativt suttit helt utan bältesstol eller -kudde."

Irene Isaksson Hellman,
trafiksäkerhetsforskare på If och Volvia

När barnen vänds framåt ska man först använda en bältesstol och inte en bälteskudde. Detta beror på att yngre barn i den åldern rör sig mycket och bältet riskerar att snabbt hamna fel på barnet. En bältesstol "ramar in" barnet och styr även axeldelen av säkerhetsbältet så att det placeras korrekt på axeln.

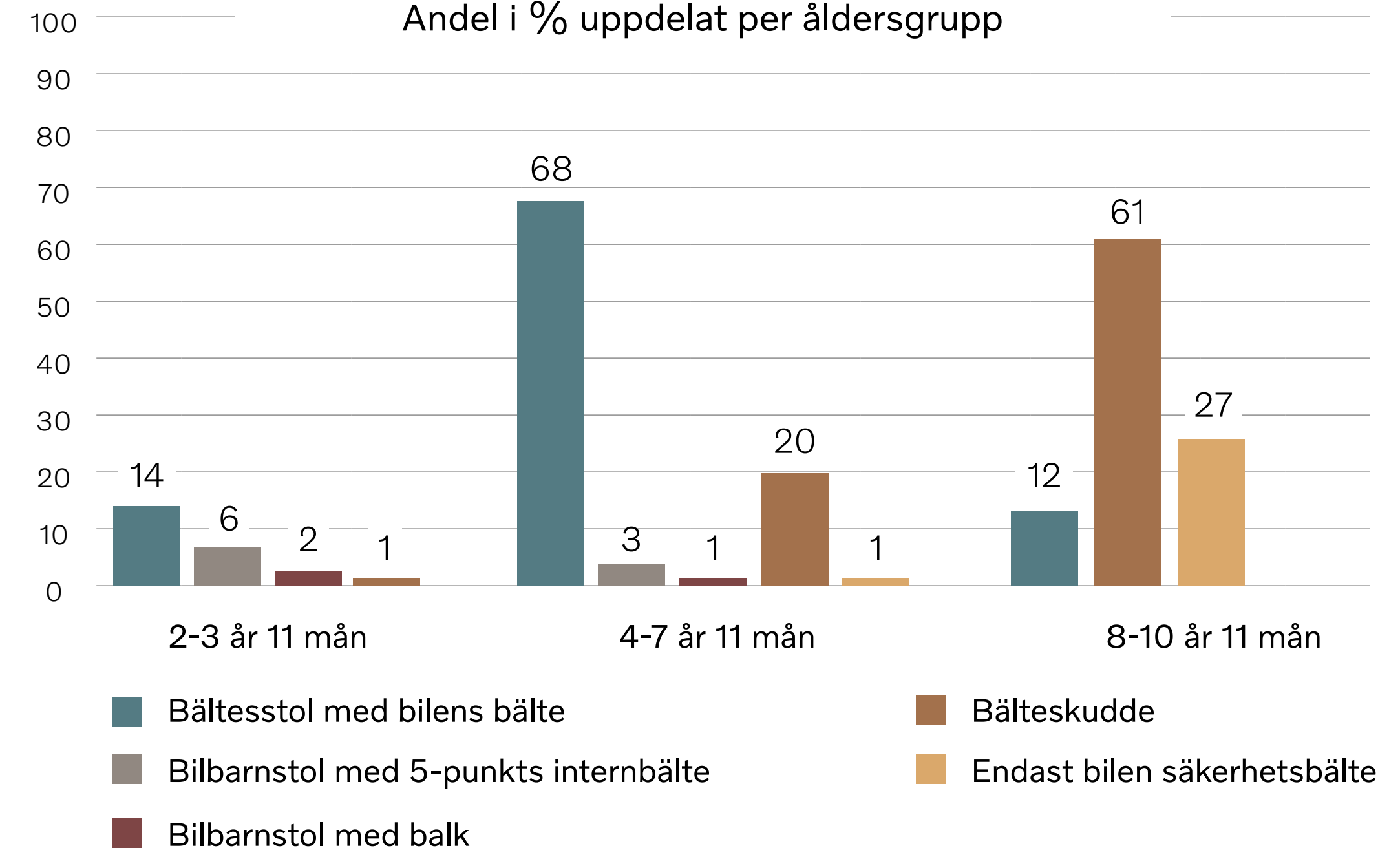
Vid 7 års ålder är bälteskudden vanligast. För en del barn kan detta vara för tidigt då det finns en risk att säkerhetsbältet hamnar fel på överkroppen. De skulle behöva hjälpen av bältesledaren som finns i bältesstolen för att säkerhetsbältet ska styras rätt.

i

Bältesstol eller kudde rekommenderas av forskare upp till dess att barnet är 140 cm och 10 - 12 år. Anledningen till åldersrekommendationen är att barns höftkammar inte är färdigutvecklade och kan inte styra ner bältet mot höfterna innan förpuberteten. Vid en krock eller häftig inbromsning kan midjebältet tränga in i buken och ge inre skador. Bältesstolen/kudden är till för att höja upp barnet och

placera bältet på rätt plats över höfterna och inte över magen. Skyddet hjälper även bältet att löpa ordentligt över axeln och bröstet. Det är farligt om bältet hamnar för långt ut på axeln då risken ökar för att överkroppen ska glida ur bältet vid en häftig inbromsning. Följden av detta blir huvud-, nacke- och ryggskador.

Vad av följande använder du oftast för barnet fött...?
Andel i % uppdelat per åldersgrupp

3. FRAMÅTVÄNT

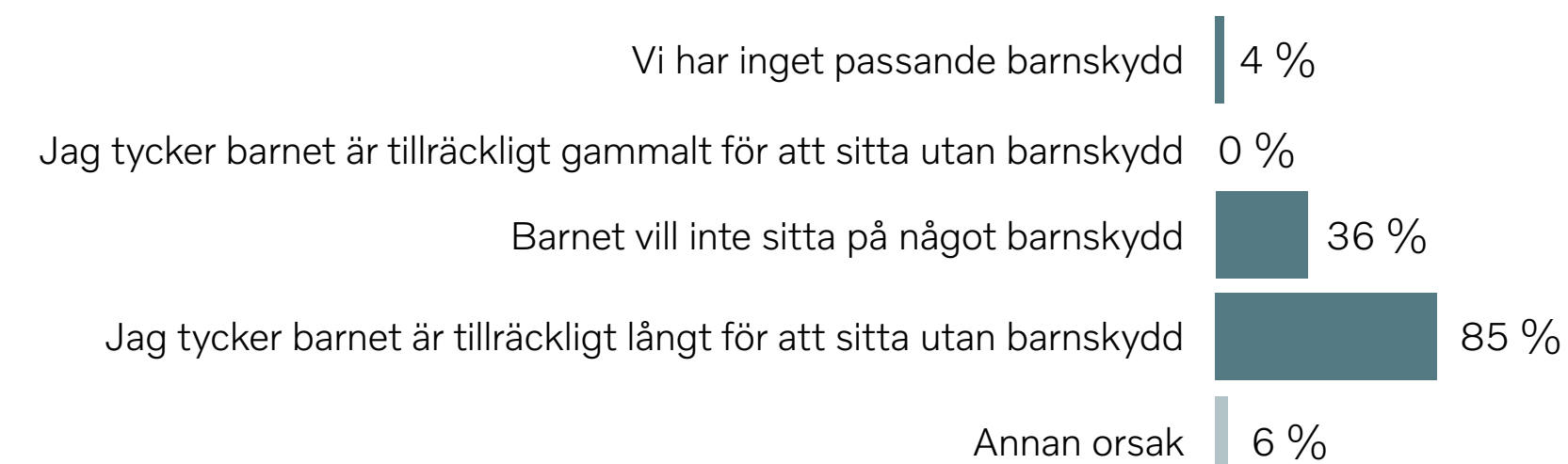
3.1 Sitta helt utan extra barnskydd

För åldersgruppen 8-11 år är det så många som 26% av föräldrarna som anger att deras barn aldrig sitter på något extra skydd i bilen. I år ställde vi frågan vad anledningen var till att barnet inte sitter på något barnskydd. Den klart vanligaste orsaken är att barnet anses vara tillräckligt långt för att sitta utan barnskydd. Därefter anges orsaken att barnet inte vill sitta på något barnskydd. Detta är oroväckande då barns kroppar i den åldern inte är tillräckligt utvecklade för att sitta helt utan extra skydd.

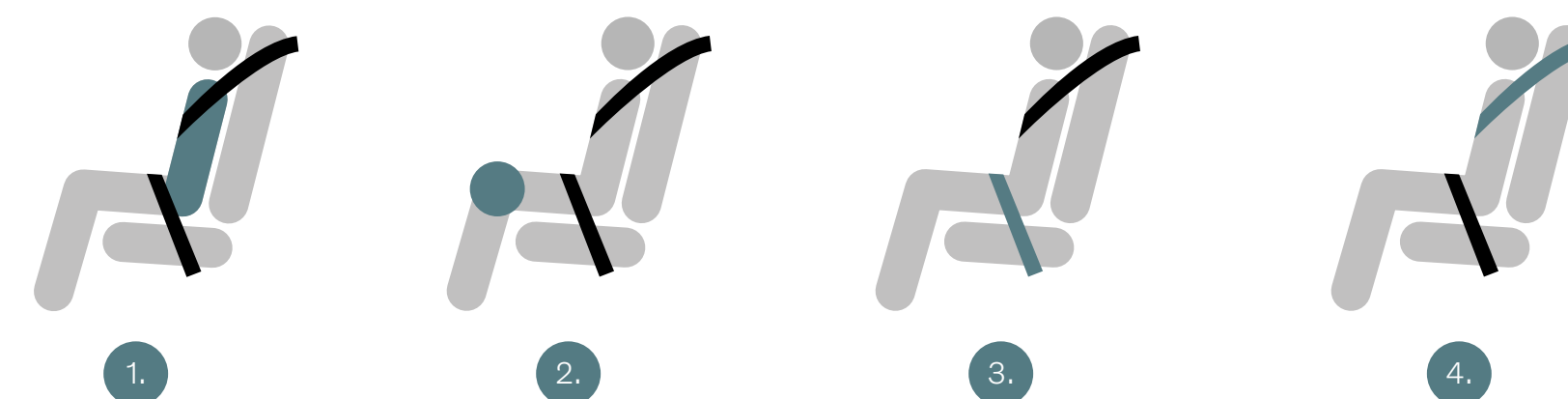
För att barn ska kunna sitta utan extra skydd i bilen behöver barnets knäveck kunna runda bilsätets kant när barnet sitter helt in mot ryggstödet. Är barnet för kort kommer det att glida fram på sätet för att sitta skönare, med risken att höftbältet glider upp på magen. Det är först när barnet uppfyller de fyra stegen som illustreras i bilden till höger som det kan sitta helt utan bältesstol eller kudde, dvs endast med bilens säkerhetsbälte.

Vad är anledningen till att barnet som är fött ... inte sitter på något barnskydd? Flera svar möjligt.

Bas: Använder aldrig skydd
Barn i åldern 8-10 år och 11 mån

Först när barnet uppfyller nedan fyra steg kan det sitta helt utan bältesstol eller kudde

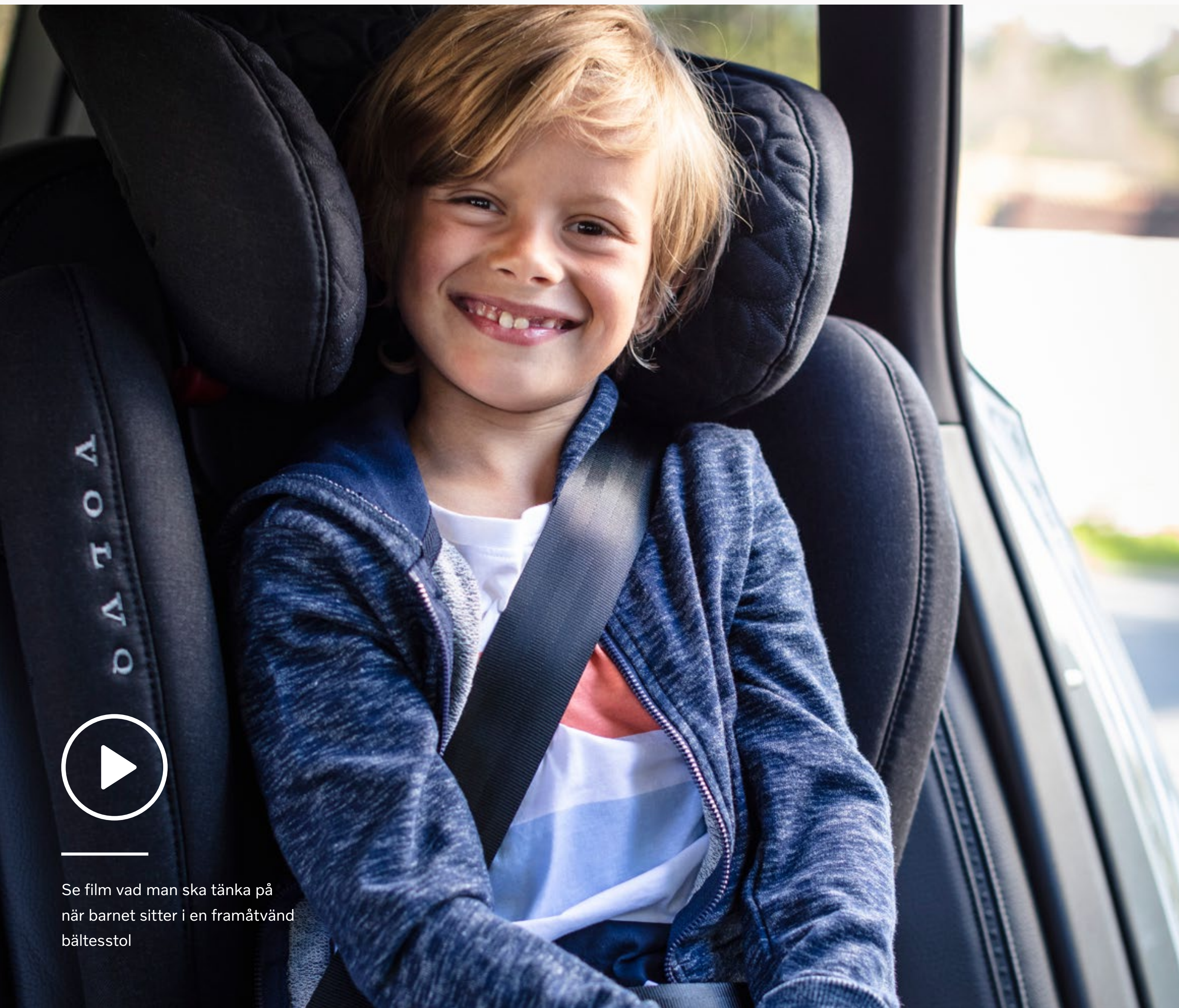

1. Ryggen och rumpan är mot bilsätet

2. Knäveckens böjs vid sätets kant

3. Höftdelen av säkerhetsbältet ligger mot höft/övra delen av låren, inte mot magen

4. Diagonaldelen av säkerhetsbältet ligger mitt på axeln

Se film vad man ska tänka på när barnet sitter i en framåtvänd bältesstol

3.FRAMÅTVÄNT

3.2 Föräldrarnas kunskap om att åka framåtvänt

Endast 4 av 10 föräldrar känner till att barnet bör sitta med bältesstol eller bälteskudde tills det är 10 - 12 år. Bland barn i åldern 8 - 11 år åker 26 % alltid utan extra skydd.

Här ser vi ett enormt behov av ökad information om potentiella skaderisker. Är barnet för kort och outvecklat kommer inte säkerhetsbältet att kunna skydda optimalt. En stor risk är att barnet glider nedåt på sätet för att kunna böja knäveckan. Säkerhetsbältet kan då glida upp på magen och skada mjukdelarna i magen vid en olycka.

4. ANVÄNDA BÄLTE

4.1 Förekomsten av bältesanvändning

Resultaten av de senaste årens undersökningar visar att användandet av bilbälte är högt och stabilt för alla barn. Bara i undantagsfall åker svenska barn utan bälte.

Av de barn som åkt utan bälte visar sig den vanligaste anledningen bland föräldrar vara att man bara åker en kort sträcka.

Därefter är den vanligaste anledningen att man glömmer bort. En positiv förändring är att andelen som menar att det egna barnet åker utan bälte för att man ändå kör långsamt har minskat stort sedan 2018, från 24 % till 5 % 2022.

70

6 våningar

Att frontalkrocka i 70 km/h är som att falla från sjätte våningen

50

3 våningar

Att frontalkrocka i 50 km/h är som att falla från tredje våningen

30

1 våning

Att frontalkrocka i 30 km/h är som att falla från första våningen

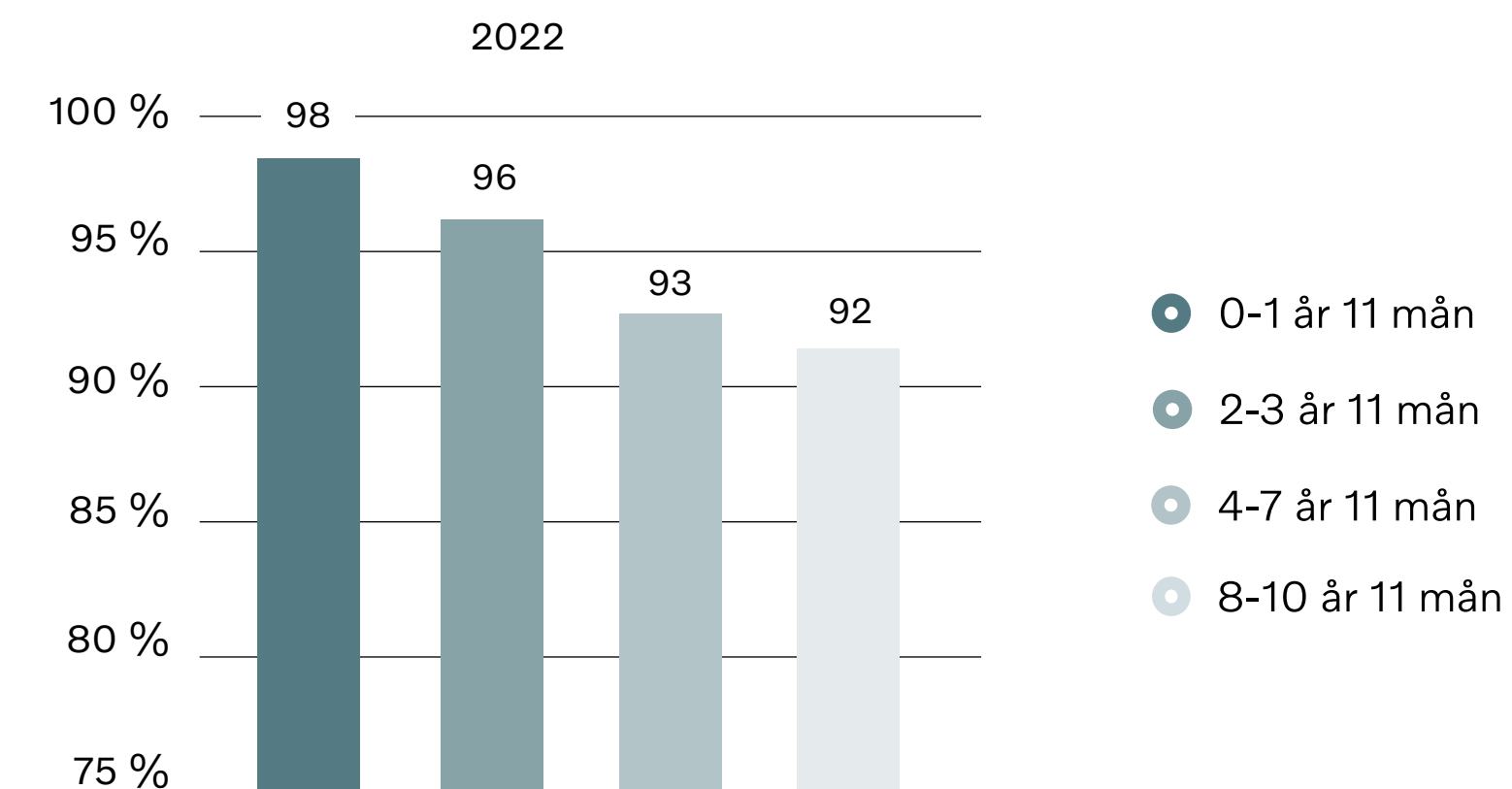

Visste du att?

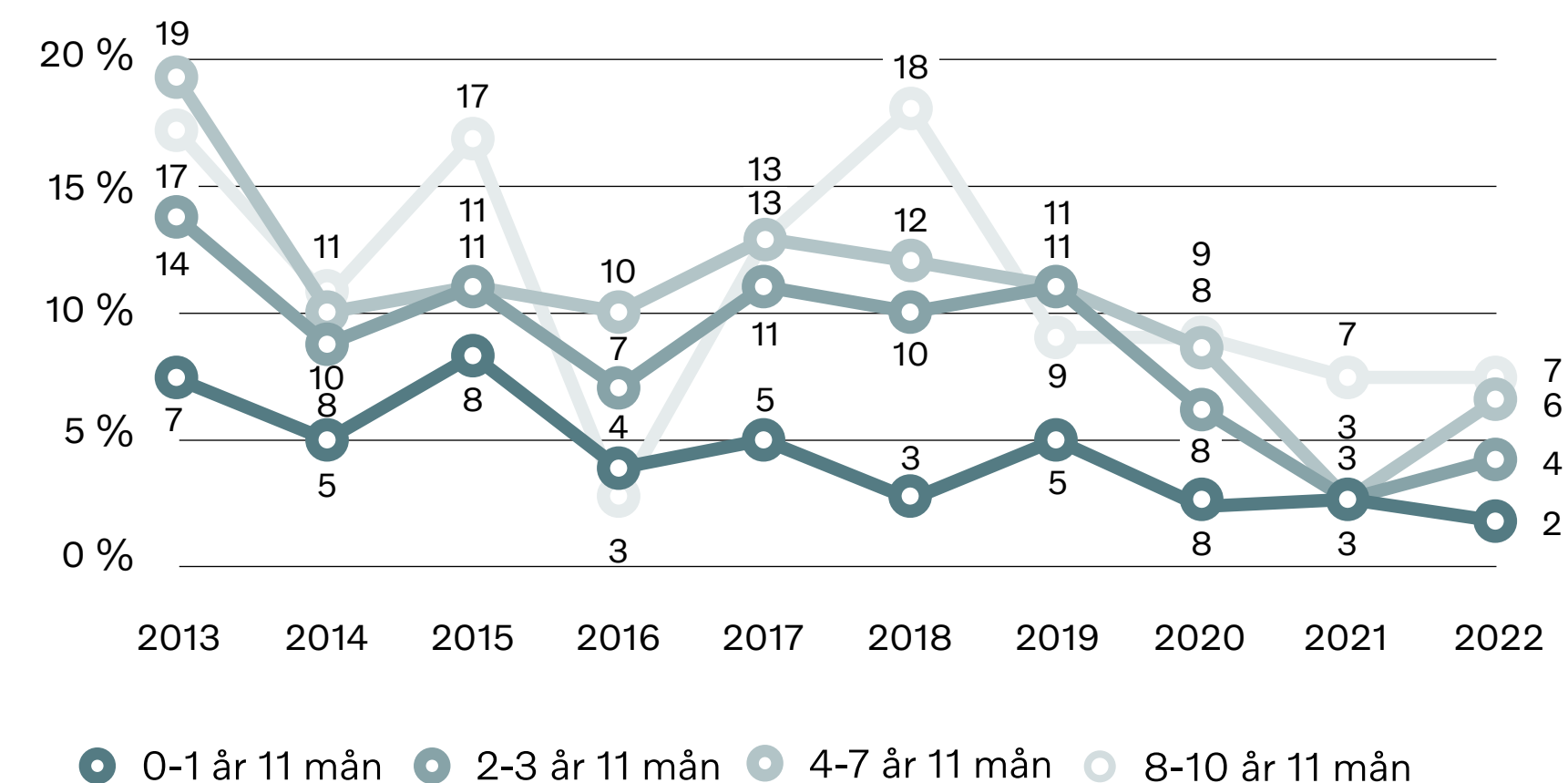
Redan vid låga hastigheter blir kraften stor vid en eventuell krock. Utan bälte klarar en vuxen person i bästa fall en krock i ungefär 7 km/tim förutsatt att hen är förberedd och kan hålla emot. Den förmågan och kraften har inte barn. Det kroppen utsätts för vid en krock i 50 km/tim motsvarar ett fall från tredje våningen.

Bältesanvändning

Andelen i % som anger att barnet alltid har bälte uppdelat per åldersgrupp

Andelen i % som anger att barnet ofta, ibland eller enstaka gång åker utan bälte uppdelat per åldersgrupp

4. ANVÄNDA BÄLTE

4.2 Låta barnet sätta fast bältet själv

Att lära sina barn om säkerhet och lära dem att sätta fast bältet själva är viktigt. Men det är också viktigt att inte glömma bort att de fortfarande är barn och att man som förälder bör vara noga med att kontrollera att bältet sitter korrekt innan man kör iväg. Andelen treåringar som sätter fast sitt bälte själv, från någon enstaka gång till att det händer ofta, har ökat rejält, från 8 % 2021 till 20 % 2022. Bland de lite äldre barnen, 4 - 8 år, får en tredjedel ofta sätta fast bältet själva. 42 % anger samtidigt att det aldrig hänt.

Det behöver som sagt inte vara fel att låta barnen sätta fast bältet själva, särskilt inte när det kommer till de lite äldre barnen. Det är positivt om barnet lär sig hur bältet ska sitta korrekt. Men bland de föräldrar som låter sina barn sätta fast sig är det många som inte säkerställer hur bältet sitter. För barn i åldern 4-8 år anger 63 % av föräldrarna att de alltid kontrollerar och endast 26 % av föräldrarna till barn i åldern 8 - 11. För de äldsta barnen är det hela 18 % av föräldrarna som aldrig kontrollerar så bältet sitter rätt.

Så ska bältet sitta

Bältet ska vara sträckt och tätt intill kroppen. Det ska sitta över höften, ner mot låren och inte upp på magen. Diagonalbältet ska löpa över axel och bröst. Det ska hamna mitt på

axeln eller nära halsen. Tänk på att dra åt bältet när du har satt fast det. Ju närmre kroppen bältet sitter, desto bättre skydd får barnet.

4. ANVÄNDA BÄLTE

4.3 Hur ska bältet sitta?

Säkerhetsbältet är utan tvekan en livräddare. Men för att det ska uppnå full skyddseffekt måste bältet sitta rätt. När barnet blivit stort nog att åka framåtvänt är det därför viktigt att fortsätta med skydd i form av bältesstol eller bälteskudde. På det sättet kommer barnet upp i höjd och säkerhetsbältet kommer på rätt plats över höfterna ner mot låren och över axel och bröst.

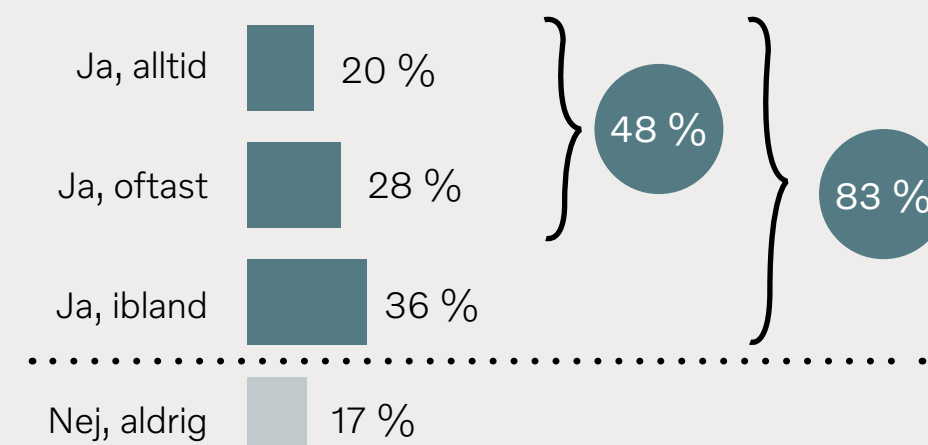
För att säkerhetsbältet ska fungera optimalt är det viktigt att kläder, kuddar eller annat inte ligger i vägen för att bältet ska kunna få nära kontakt med kroppen. Särskilt viktigt är det för barn som åker framåtvänt. När temperaturen sjunker kan det vara frestande att låta barnet behålla den varma vinterjackan på men de tjocka kläderna bidrar ofta till att bältet glider för långt ut på axeln eller upp på magen. När barnet inte fångas upp på rätt sätt av bältet vid en krock är risken stor för skador till exempel i magen eller på huvud och nacke.

Man bör aldrig låta barnet ha bältet under armen eller en kudde innanför bältet även om man ska köra långt.

Resultat från vår undersökning visar att 8 av 10 åtminstone ibland knäpper upp eller tar av tjocka plagg innan barnet får på sig bälte. Knappt hälften uppger att de alltid eller oftast gör det. Allra viktigast är det att bältet sitter nära kroppen på de barn som åker framåtvända.

När barnet åker bil vintertid och ska få på sig bältet, brukar du ta av barnet tjocka kläder alternativt knäppa upp tjocka kläder så att bältet hamnar innanför jackan och tätt mot kroppen?

2022

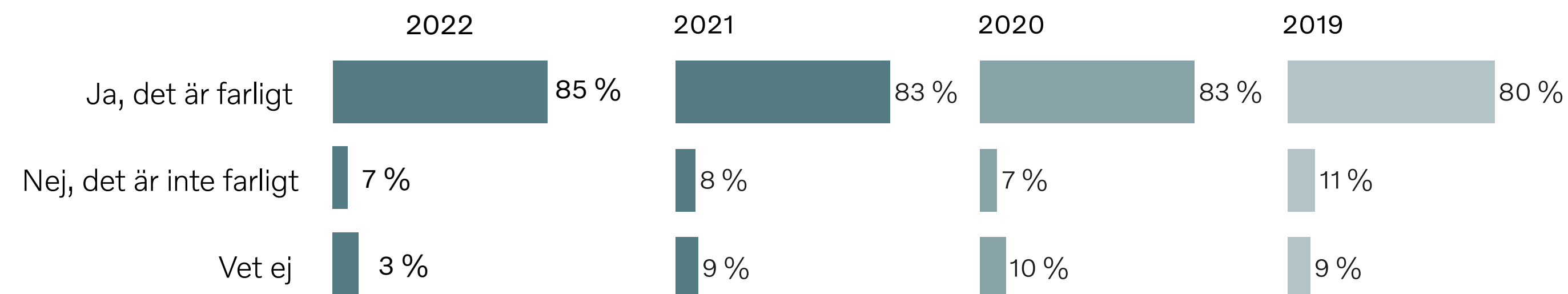
4. ANVÄNDA BÄLTE

4.4 Myter och föräldrars kunskap om hur bältet ska sitta

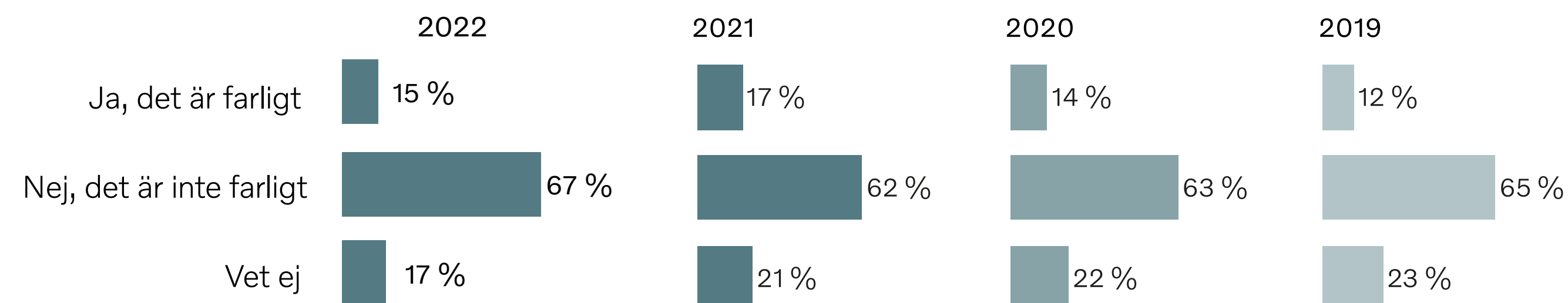
En vanligt förekommande uppfattning är att det är farligt om bältet vilar mot barnets hals, hela 85 % av de tillfrågade föräldrarna tror att så är fallet. Det stämmer inte. Det ser kanske inte så skönt ut, men det kommer inte att skada barnet vid en eventuell krock. Däremot kan barnet uppleva ett komfortrelaterat obehag som barnet eller föräldrarna vill lösa. Det är viktigt att se över om barnet sitter korrekt placerat, kanske behöver bältesstolen eller kudden flyttas lite i sidled. Man kan också lägga en tunn tygbit mellan bälte och hals. Risker för skada är mycket större om säkerhetsbältets diagonala del sitter för långt ut på axeln eller under armen.

En annan uppfattning är att det kan vara farligt för barn att sitta med böjda ben i en bakåtvänd bilbarnstol. Det stämmer inte. Barn tar inte skada av att sitta med böjda ben, de är vana att sitta med böjda ben t ex när de leker. Majoriteten av respondenterna vet att det är ofarligt, men vi ser också att 15 % tror att det är farligt och 17 % säger att de inte vet. Även denna okunskap kan bidra till att man tror att den bakåtvända stolen är urvuxen och att det är dags att vända barnet framåt. Okunskapen har ökat marginellt sedan frågan ställdes första gången 2019.

När barnet sitter med bilbältet på kan bältet komma att ligga mot sidan av barnets hals. Tror du att det är farligt eller inte?

När barnet sitter i en bakåtvänd bilbarnstol har det ibland böjda ben. Tror du det är farligt eller inte?

5. Trafik- och resebeteende

Vi har konstaterat att det är viktigt att skydda barnen i bilen. Men i takt med att barnen växer börjar de även röra sig allt mer runt omkring bilen på egen hand. Därför har vi även undersökt föräldrars tankar och attityder gällande sina barns och sin egen trygghet i trafiken.

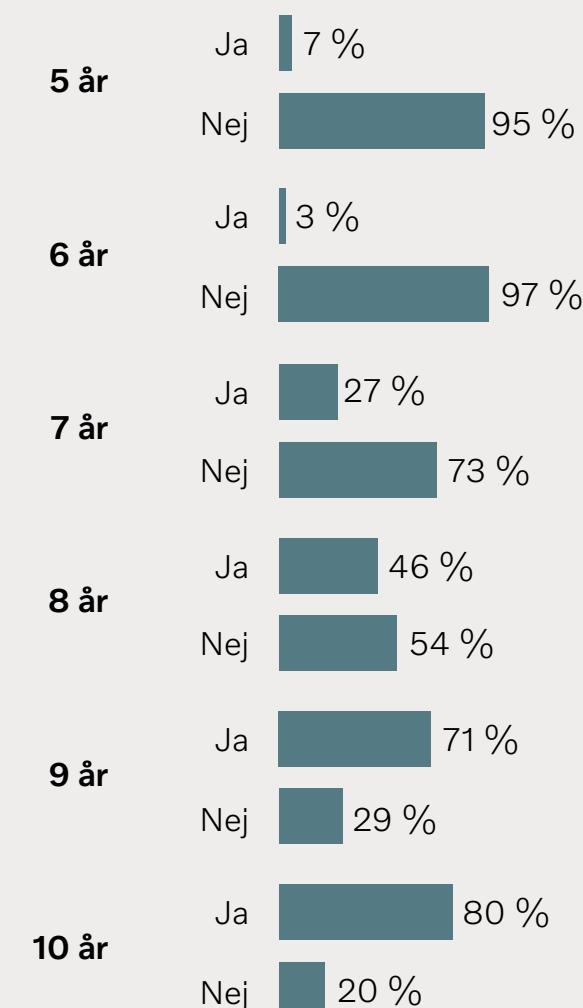
5. TRAFIK- OCH RESEBETEENDE

5.1 Oro i trafiken

Det är ovanligt att barn rör sig på egen hand i trafiken innan 7 års ålder. Vid 8 års ålder har ungefär hälften av barnen till exempel börjat gå eller cykla till och från skola, fritidsaktiviteter eller kompisar. Andelen som rör sig själva i trafiken ökar med ökande ålder, och 80 % rör sig själva i trafiken vid 10 års ålder.

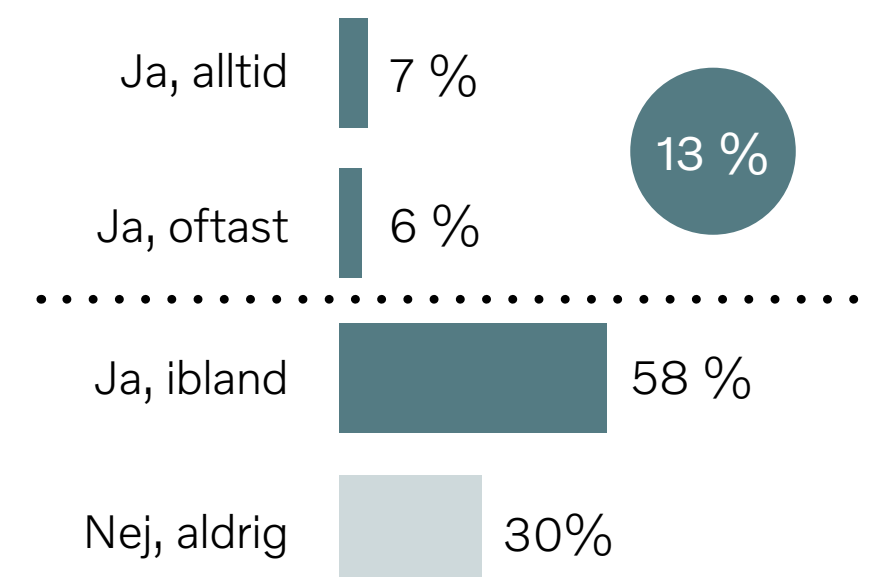
En klar majoritet av föräldrarna är oroliga åtminstone ibland när deras barn är ute i trafiken på egen hand. Föräldrar som bor i storstäderna oroar sig i högre utsträckning än föräldrar i övriga delar av landet. Det föräldrar säger sig vara mest oroliga över är att barnet själv eller bil- eller busschaufför inte ska vara tillräckligt uppmärksamma.

Rör sig ditt barn fött...
på egen hand i trafiken,
t ex på väg till/från förskola,
skola eller fritidsaktivitet?

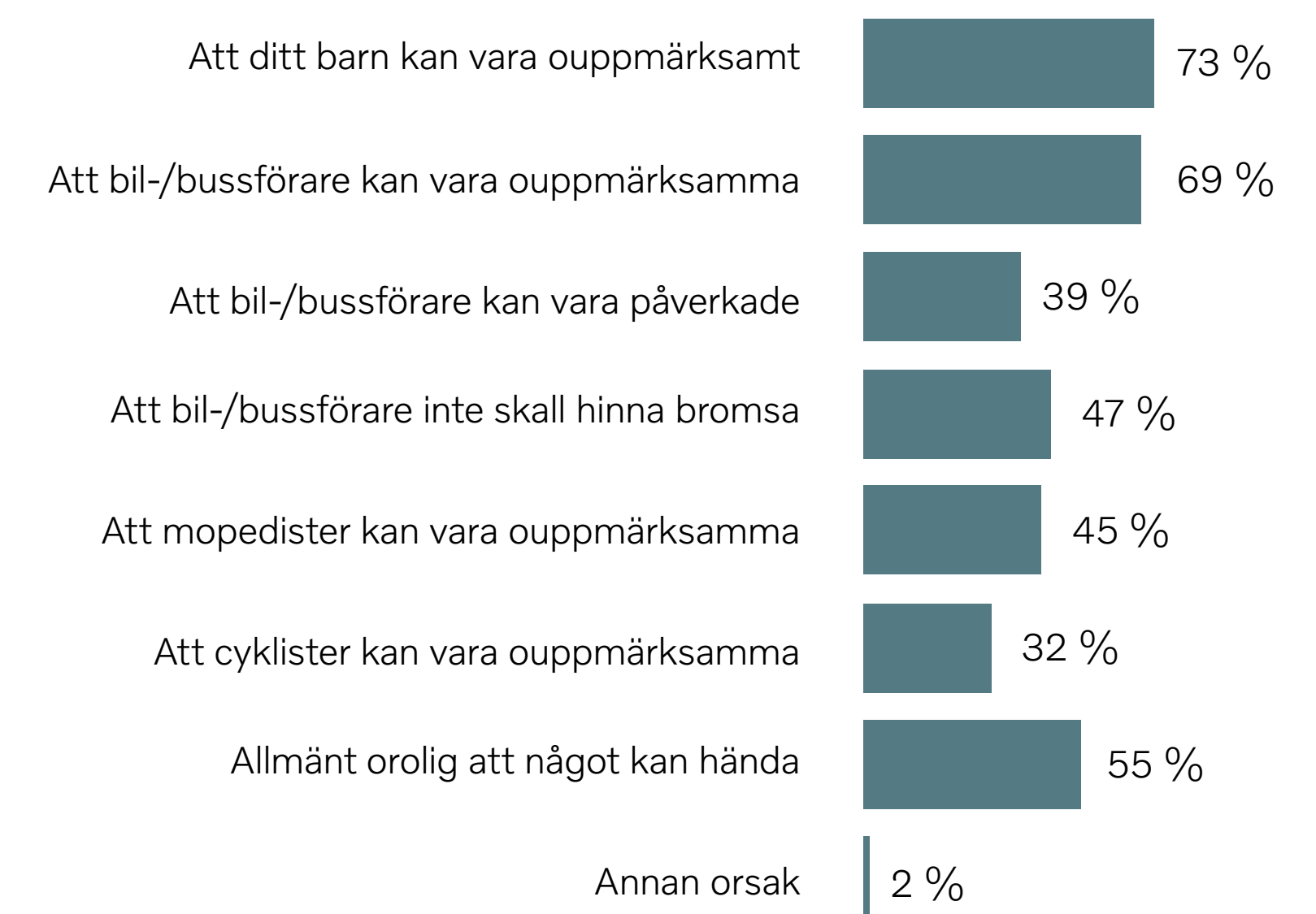

Föräldrars upplevda oro när barnet rör sig ute i trafiken på egen hand, t ex på väg till/från skola eller fritidsaktivitet

Känner du dig orolig för att ditt/dina barn ska råka ut för en olycka när det rör sig i trafiken?

Vad är det du oroar dig för?

För mer information om undersökningen eller
Volvias arbete med barnsäkerhet i bil kontakta:

Sofia Bergfors, Barnsäkerhetsansvarig
sofia.bergfors@volvia.se
076 893 29 23

Helena Lundberg, Projektledare barnsäkerhet
helena.lundberg@volvia.se
070 607 49 73

VOLVIA